

LJUBAV I ZLOBA.

IZVORNA OPERA U 2 ČINA.

U muziku stavio

Vatroslav Lisinski.

Rieči od

dra. **Demetra.**

U Zagrebu 1872.

Tisak narodne tiskarne dra. Lj. Gaja.

Lica:

Knez Velimir, bivši vojvoda spljetski		G. Ban..
Ljubica, njegova kći . . .		Gđna. pl. Jankovska.
Vukosav,	dalmatinski plemići	G. Gerbić.
Obren,		G. Kašman.
Ljudevit,		G. Raverta.
Branko, Vukosavov sluga		G. Terkuci.

Seljaci, seljanke. Velimirovi vojnici i sluge. Hajduci, puk.

(Čin biva u okolici grada Spljeta u početku šestnaestoga stoljeća.)

SADRŽAJ.

Vukosav i Obren, dva dalmatinska plemića, zaljube se u Ljubicu, kćer kneza Velimira, bivšega vojvode spljetskoga. Sastavši se jednoč u Velimirovom gradu, posvade se i stanu se biti na sablje. Na štropot oružja dotrči Ljubica i stavi se medju nje, da obustavi borbu, ali razjareni nemare za njezine prošnje. Na to dodje knez sa svojimi slugami i zapovjedi im, da ih razstave, a a zatim razsrdjen nad tolikim smionstvom ljubovnikah, koji malo da neoskvrnuše čovječanskom krvju njegov mirni stan, navjesti im, da se nijedan od njih već nikada neusudi, prekoračiti prag njegove kuće. To razljuti ponositoga i mogućega Vukosava na toliko, da se zakune krvavo osvetit se knezu i njegovoj obitelji, i izruči osvetu svomu lukavomu slugi Branku. Tomu podje za rukom, podmitivši njeko Velimirove sluge, posakriti u njegovom gradu četu razbojnikah, kojim naloži, da na dogovoreni znak iz svojih skrovištah izidu, stražu posjeku, Velimira s njegovom kćerju uhvate i grad upale. Nu budući, da se Vukosav i svojemu nuzljubu osvetiti želi, zato nakani i toga i svoje zanjke dovabiti, ali, prije nego ga uhvati, preduzeo si je, saznavši da Ljubica Obrena voli, prevarom obaviestiti ga, da ga ona nikada nije ljubila. Usljed toga uvuče se licumierstvom opet u milost staroga kneza i nagovori ga, da kćer prisili list na Obrena napisati, u kojem mu nestašnimi uvriedivimi izrazi očituje, da se je samo šalila, kada je š njim o ljubavi govorila. Ovo pismo mora nesretna ljubeznica sama kroz prozor baciti svom ljubezniku, kada taj po prije učinjenom š njom dogovoru u Velimirov vrt dodje, da se š njom za uviek oprosti. Tako se dogodi. Obren pročitavši rečeno pismo, sdvoji i u bezufanju trgne nož, da se sam ubije; ali medjutim poda Vukosav posakrivenim razbojnikom znak, da navale, usljed čega velika buka nastane u gradu. To začuvši Obren, zaželi se bitke i samoubojstvo

učini mu se prema vojničkoj smrti tako ružno, da nož odbaci, sablju povuče i u grad nasrne, gdje već biesni bitka. Nu nepodje mu za rukom steći smrt, za kojom je čeznuo. Rane ga u desnicu, razoružaju i uhvate zajedno s Velimirom i njegovom kćerju. — Osveta je izvršena, i već kani zlotvor sa svojim plienom vratiti se kući, kad ga sa svih stranah obkole oboružani vojnici pod čelovodstvom Ljudevita, Obrenovog pobratima, koj je već odavna pazio na svaki korak Vukosava i jednoč sakrit za grmom u Velimirovom vrtu, čuo, kako se je taj sa svojim slugom o osveti dogovarao. To saznavši potrči u selo, sakupi narod i tako izbavi svekolike nedužne žrtve. Kada Vukosav opazi, da mora propasti, povuče nož i navali na Ljubicu, da ju ubije, ali prije nego to izvrši, opali na njega Ljudevit pušku i obali ga. Nastane borba, Branko pade a razbojnici udare u bieg. Obren sazna, da je Ljubica bila prisiljena onaj kobni list napisati i da ga vatreno ljubi, a Velimir blagoslovi tu ljubav. Jednom zahvalnom molitvom zaključi se čin.

Čin prvi.

Veleliepna lietna dvorana s pogledom na vrt, za kojim se vidi brdo, uz koje se preteže staza.

PRIZOR I. **Ljubica** (*sama*).

(U vrtu vrtlari cvieće zalivaju; zatim začuje se zvono, na što vrtlari kape skinu i stanu moliti:

Tebi bože hvala,
Sretno minu dan;
Tvoja milost dala
Nam i takav san!

Po dovršenoj molitvi otidju; medjutim dojde Ljubica iz grada sama.)

Recitativ.

Ljub. **Mili večer sve dolazi bliže**
I hladom se njegvim sve pridiže;
Samo ugasit tog nemože žara,
Koji biesni sried mojih njedara.
Otac želi, da dam onom ruku,
Koga gledeć već osjećam muku,
A da sbrišem onog iz pameti
Bez kojega nemogu živjeti.
Mili bože, boj prestrašni ti je,
Koga dužnost sa ljubavi bije!

Napjev.

Što sam tužna sagriešila,
Da u mojih danah zori
Svu mi sreću već obori
Od udesa gorka sila?

Višnji otče pun milosti
Ah ugasi ove plame,
Preveć, bože, to je za me,
Ja prepatih veće dosti!

Recitativ.

Ah što čujem, njetko simo ide,
Da li dobro moje oči vide?
Sladka rána srca to je moga!
Hitro! hitro! sakrij se uboga! (*hoće da pobegne*).
(Došavši Obren zaustavi ju.)

PRIZOR II. (*Prvašnja i Obren.*)

Obren. Stani djevo, ti si bieli,
Od života moga dan!
Ljub. Za uviek nas udes dieli,
Zaboravi na taj san! (*otide.*)

PRIZOR III. (*Obren i zbor.*)

(Obren se zapanji; medjutim začuje se zbor seljakah izvana, koj zatim prolazi preko brda lagano i pjeva.)

Zbor.

Sada treba zapjevati,
I uzkliknut oj!
Povaljene leže lati,
Naknadjen je znoj.

Hvala tebi bože
Za blagoslov tvoj;
Izbrojiti tko da može
Tvih milostih broj.

Veseo budi svaki sada
Od radosti poj,
Izpuni se naša nada
Otarimo znoj!

Hvala bogu, mi imamo
Svaki hlebac svoj,
Zlato i biser netrebamo
Zapjevajmo oj! (*otidu*)

Napjev.

Obren. Blago, blago ah onome
Koj si mirno spjeva oj!
Tak je plivo u sladkome
Miru prie i duh moj.

Vedro biaše moje čelo
Kano nebo proljetno
Oko mene sve veselo
Sve biaše presretno.

Ali kada nju opazi
Na prozoru ovomu,
Silna bura sve porazi
Kraj bi raju mojemu.

PRIZOR IV. (*Obren i Ljudevit.*)

(Ljudevit prelazeći proko brda, opazi Obrena i pohiti k njemu.)

Recitativ.

Ljud. Zdravo brate, al' za boga
Što si tako žalostan?

Obren. Nepitaj me radi toga
Ako ti je višnji znan.

Ljud. Nesakrivaj priatelju
Nepokoja vrelo tvoga,
Koji nema druge želje,
Nego sreću druga svoga.

Obren. Pravo imaš u dva tiela
Jedno srce dva su druga,
Zato budi duša ciela
Tebi odkrita i ta tuga:

Na prozoru kuće jednoč ove
Rajske slasti djevu opazi,
Od tog dana vatra čuti nove
Razblaženu grud mi porazi.

Njezinoga oka munje prike
Slobodu mi zlatnu sažgaše,
A vlasi me njene svilolike
Verigami robskim svezaše.

Nemam mira od onoga dana
Preda mnom ju vidim uvieke,
Uviek većim plamom gori rana,
Izdanut ću s muke velike.

Ljud. Zato ti je dakle vedro čelo
Pritisnula burna tama?

Obren. Nikad neće više bit veselo;
Izgoriet ću s toga plama.

Ljud. Zar nedjeli djeva vatru tvoju,
Zar je hladna ko studeni led,
Da u gorkom bludiš nepokoju
Uzdišući i ko siena blied?

Obren. Rado sluša moje piesni,
I pogledi nje nebesni
Zasjaše me višeputi
Ko da dieli moje ćuti.

Ljud. Čemu suze, čemu tuge
Kad ljubavi sja ti raj?

Obren. Al ga čuva pun pogube
Nemileni ognjen zmaj!

Kad ljubavi smotrih znake
Njezinome u pogledu,
Zaboravih svaku biedu
I rajske me sinu zrake.

Nu ah samo zato gore
Do nebesne uzletih slasti,
Da tim nižje mogu pasti
Od sdvojenja u ponore.

Obol otac djeve moje
Možnieg si izbra zeta,
Tako moju i dieteta
Svoga sreću srušio je.

Ljud. O tako se tieši barem time
Da u takvoj sgodi nisi sám,
I moja je strta grud sa svime,
I u tom jest jedan udes nam

Ali brate, mirno čekat trebi
Dokle dodje od pokoja čas —
Doć će pokoj, mislim viek u sebi,
I mir koj će ublažiti nas.

Skupa.

Hod'mo dakle, hod'mo smirnom sviesti,
Osvanut će već i nama raj —
Koj će u krilo želiah nas dovesti
I razpršit tužni gorki vaj.

Bog on višnji u nebu, od koga
Svakom stvoru blag dolazi dar,
Neće pustit nas bez dara svog
Sinuti će i nam sreće žar! —

(Hoće da otidju, ali na susriet im dodju Vukosav sa slugom svojim Brankom, i srdito obustavi Obrena, što videći prijatelj mu Ljudevit, takodjer ostane)

PRIZOR V. *Prvašnji, Vukosav i Branko.*

Recitativ.

Vuk. Stani!
Obren. Što ćeš?
Vuk. (*ponosito*) Što te amo,
Doni momče?
Obren (*posmješno*) Jel' to samo
Što znat želiš?
Vuk. (*uvriedjen*) Rugaš mi se?
Obren. Pravo veliš!
Vuk. (*razjaren povuče mač*) Tak brani se!
Obren. Da boj bijem, nisam došo simo;
U čovjeka mirna nediraj.
Vuk. Ha tako mi živa boga znaj,
Da mi nećeš tako proći mimo!
Obren. Kaži tko ti pravo dade,
Obustavljat mačem nas?
Vuk. Zabranjene tvoje nade,
Zaručnice moje glas!
Obren. (*posmješno*) Zaručnice? Ali škoda,
Da to njojzi znano nij.
Vuk. Otac njezin rieč mi poda,
A poslušat mora kći.
Obren. Nesramiš se take srieće latit?
Vuk. (*razjaren*) To ćeš mi ti tvojom krvju platit!
Obren. Mani s' toga, i hodi mi s puta.
Vuk. (*posmješno*) Jesi l' riečju samo zmija ljuta?
Obren. To je preveć!
Vuk. Strašivice!
Obren. Nediraj me!
Vuk. Mač 'z korice!

O b r e n. *(razjaren)* **Na oružje, na oružje dakle**
V u k. **Svoju žrtvu primi sada pakle!**

Dvopjev.

Napjev.

O b r e n. **Zlobna krvi, proliti
Ti se moraš sada,
Već nij možno smiriti
Gnjev, koji sa mnom vlada,
Tobom samo tobom kleta
Ugasit se može on!**

V u k. **Ha! u krvi viditi
Protivnika pasti
Veće ova ćutiti
Grud nemože slasti;
Volim neg sve blago svieta
Da mu zamni smrtni zvon!**

Oba skupa

**U boj dakle hajd krvavi
Za ljubovcu i za čast;
Borimo se kao lavi,
Jedan od nas mora past!**

PRIZOR VI. *Prvašnji i Ljubica.*

(Prijašnji stanu se sabljami biti, na to se ukaže Ljubica u dnu kazališta.)

L j u b. **Kakva je to buka?**

(Kada opazi boreće zavapi užasno)

Ha moj Obren!

(Upropasti se za čas; zatim uputi se k borcem.)

O b r e n

(Kada začuje Ljubicu njegovo ime vapeću, tronut odstupi od boja i sablju odbaci, a zatim Vukosavu, koji hoće da nasrne na neoboružanoga, ali bude prepręčen od Obrenovog prijatelja.)

**Stani brate, pomir'mo se
Od angjela nečuješ li glas?**

V u k o s. (*posmješno*) **Zar se ježe već ti kose?
Ćutiš li već huljo smrtni čas?**

Obren. (*razjazivši se pograbi mač sa zemlje*).
U boj dakle hajd krvavi!

Vukos. Jedan od nas mora past!

Oba skupa. Borimo se kao lavi
Za ljubovcu i za čast!

(bore se; medju tim dotrći Ljubica i stavi se medju nje, koji prestanu za čas boriti se).

Ljub. Prestanite!

Vukos. (*digne opet mač*) To bit može,
Tek kad jedan padne nas!

Ljub. Okrutniče!

Obren. (*sav ublažen spusti desnicu*)
Mili bože,
Kad me dira ovaj glas!

Vukos. (*razjaren k Ljubici*)
Ostavi nas, djevi mjesta nije,
Gdje junaci biju boj.

Ljub. (*u sdvojenju*) Ove grudi probosti će prije
Nesmiljeni čelik tvoj!

Vukos. (*kao biesan*) Da li ti je žao bludnice
Za tvog srca griešnu slast?

Obren. (*podigne mač razjaren*)
Takov prikor njoj u lice, —
Bezobraznik mora past!

Ljub. (*Obrena*) Oprosti mu, sada š njime
Od bjesnoće vlada plam.

Obren. Strašivice ja bi ime
Steko, da ti posluh dam.

Vukos. U boj dakle, boj krvavi!

Obren. Jedan od nas mora past!

Oba skupa.

Borimo se kao lavi
Za ljubovcu i za čast!

Ljubica (*kad se stanu iz nova boriti, baci se medju nje s užasom vapeć*) Stante, stante smrt je prika!

PRIZOR VII. *Prvašnji, Velimir i sbor.*

Velim. (*stupi naglo s oboružanimi slugami u nutra.*)

Kakva to je krika vika?
Goie sablje ubojite? (*slugam*)
Odmah da ih rastavite!

(*sluge to učine.*)

Napjev.

Velim. Iz šumnoga ja se grada
U tu pustoš preselih,
Jerbo mislih da tu vlada
Pokoj, koga zaželih;
A što moram viditi?
Pred očima krvav boj!
Kad ćeš mi se javiti
Ak pokoju moj?

Nu tako mi boga,
Krv tu neće teć
Grdit stana moga
Ta dva neće već!

(*Vukosavu i Obrenu.*)

Recitativ.

U čovječjoj slici zvieri hude,
Nosite se zaviek odovude!

Vukos. Ti od sebe tjeraš sina svoga,
Koji tvoje kuće brani čast.

Obren. Vriedni starče, nevjeruj ti toga,
Razuzdana iz njeg zbori strast.

Ljudevit. Opisat se neda njegva zloba,
On je gorji nego ljuti lav.

Velim. Kuću su mi oskvrnili oba,
Niti jedan od njih nije prav.

Šestoropjev i zbor.

Velim.

To bi sramotom pokrilo
Za uvieka kuću moju,
Da bi se bilo zgodilo
Da je pao koji u boju;
Zato dok bude kucalo
U grudima srce moje,
Prekoračit ovo dvoje
Nesmje moga stana prag.

Ljubica.

Čudna je moja sudbina,
Ko dvosjeka sablja lupa,
Želja mog srca jedina
S mojom mukom gine skupa
Kano ti kakva bridina
Na srcu mi nješto leži,
Svedj me tužnu sreća beži
K njoj izgubih svaki trag.

Obren.

Na tugu sam se rodio
Sav je svijet proti meni;
Da bi mi srce vidio,
Držo bi me već u cieni;
Uviek sam pravo ljubio,
Nezatvorih nikom vrata,
Svakog ljubih ko svog brata,
Ipak nij mi udes blag.

Ljudevit.

Suze ah moram roniti
Vrhu tebe prijatelju,
Nikad ti nećeš viditi
Izpunjenu tvoju želju.
To te jao mora ubiti;
Jedina je samo nada
Život bio tvoj do sada
A i od nje sad si nag.

Vukosav.

Žile mi puni osveta,
Ovaj prikor trpit neću.
Tako mi strašna zavieta
Razorit ću svima sreću
Da prolije se prokleta
Krvca mojih neprijateljah
I izpuni moja želja
Bjesniti ću kao vrag.

Branko.

Sijati plamen pakleni
Zriem u oku gospodara,
Trebat će nož moj hrabreni
Ak me nada sad nevara;
Viek mi nastaje zlaćeni:
Opet bit će dosta djela,
Opet kesa prem debela,
Takov život mi je drag.

Zbor.

U toj se kući pokoju
Dižu samo žrtvenici,
Mjesta tu neima uboju
Na bojište hajd vojnici;
Tamo se nek pobiju,
Nu ovdje se krv nelije,
Mirnoj samo čeljadi je
Tu podignut stanak blag.

Velimir.

Recitativ.

Oružjem ste stan moj oskvrnili,
Ostavte ga, on je mira hram,
Baš da ste se u njem porodili,
Zatvoren bi zaviek bio vam.

Svršetni šestoropjev i zbor.

Velimir.

S pred očih mi hodite
Od ovog su vama sata
Zatvorena ova vrata,
Ostavite naviek nas!

Ljubica.

Ah kako mi biesnite
U srdašcu razne ćuti,
Sada prikor, sad bol ljuti,
Ah prestrašni to je čas.

Obren.

Oči suze ronite!
Mojoj muki nema kraja,
Ja sam prognan iz raja
Popada me grozni mraz.

Ljudevit. Ah nebesa smilite
Mojemu se milom drugu,
Tu preživit neće tugu;
Moj vapeći čujte glas.

Vukosav. Svi preda mnom strepite
Svi ste žrtva moga gnjeva;
Ha pod vami već zieva
Nemilostnog pakla jaz.

Bran. Srčbe pakla kličite
Krv čovječja sad će teći
Ah nemogu slast izreći,
Napunjen sam kojom vàs.

Zbor.

Odovud se djelite,
Gdje mirovni ljudi stoju
Ondje nema mjesta boju
Tu obstanka nij za vas.

(*Obren k Ljubici*)

S Bogom dakle moje sve na svietu
Mome sladkom ufanju je kraj.

(*Otide sa Ljudevitom*)

(*Vukosav Velimiru razjaren*)

Ja ti krvnu navještam osvetu,
Da uvriede neopraštam, znaj!

Velimir. Nebojim se tvoga smiešnog gnjeva.

Ljubica. Mili bože — sad ću mrtva past,

Zbor.

(Svi povuku sablje i stave se okolo Velimira.)

Dok nam sablja u desnici sieva,
Čvrsto stoji tvoje kuće čast!

(Vukosav i sluga mu otidu naglo.)

(*Zastor padne.*)

Drugi čin.

Vrt, za kojim se vidi na lievo Velimirov grad a na desno brdo, uz koje se proteže obćinska staza.

PRIZOR I. Obren. (*Ukaže se na stazi vrhu vrta, zatim*)

Vukosav i Ljubica.

Obren. Ovamo me vuče neka sila,
Kojoj tužan odoljet nemogu,
Upravio, kud mi volja, nogu,
Bože, opet nalazim se tu!
Da te vidim još jedan put, mila,
Moram, moram, ma propao uma',
A zatim ću sred bojnoga šuma
Zakopati svoju nesreću! —
(Pogleda dole u vrt.)
Ha, što vidim? . . ona je ah ona!
U perivoj upravlja korake . . .
Ah Obrene, srca bud' smiona;
K njojzi, k njojzi, makar propao!
(*Uleze u vrt.*)

Vukosav. *(Ukaže se na istoj stazi.)*
Jel moguće? čeljadi opake! . . .
Nevaram se, on je, on je to! . .
Sad po starog odmah Velimira . . .
Malo pre ga vidih u blizini,
Dovest ću ga . . nek govore čini . .
(*Zloradno*) Mili Bože, liepog prizora! (*Otide.*)

PRIZOR II. Obren i Ljubica.

(Ljubica je već s početka prizora unišla iz grada u vrt, siela na jednu klupu i misleći, da je sama, naslonivši na lakat glavu utonula se u misli. Obren unišav u vrt stavi se na takovo mjesto, da ga Ljubica opaziti nemože, i motri ju nekim pobožnim čuvstvom.)

Obren. Sjazne oči u zemlju upira . . .
O da su mi njene misli znane;
Liek il otrov jesu l' za te rane
Tiho, ona ustne otvara!

Napjev.

Ljubica. Bože, u snu i u javi
Uvjek vidim samo njega,
On je meni život pravi,
On jedini vrhu svega.
Srce ovo nebo stvori,
Da za njime samo gori.

Jasna sunca topla zraka
Mirisnome što je cvietu,
To su oči tog junaka
Meni tužnoj na tom svietu:
Životvorna ona sila,
Koja ga budi iz mrtvila.

Njega ovdje kad neima,
Nebo oblak krije tmasti,
Od njegova bića prima
Zemlja ova samo slasti:
Ne, bez tebe neima ciene
Život za me, moj Obrene!

Obren. (*uzhićen.*) Kliči srce! bukti plamom,
Ona ljubi, ljubi te!

(*Stupi pred Ljubicu, koja se trgne uplašena, kad ga opazi.*)

Obren. Ti si duša duše moje! . . .
Smrti! Sad me obstri tamom,
Dulje živjet odviš je!
Slast od rajske veća to je!

(*Pade na kolena pred Ljubicu.*)

PRIZOR III. *Prvašnji (u vrtu). Vukosav i Velimir (na stazi vrh vrta.)*

Vukosav. (*Pokazujući u vrt na ljubornike*)
Sam sad vidi, jel' obsjena.

Velimir. (*zapanji se.*)
To je smielost nečuvena!

Ljub. (*Obrenu, koji se je već podigo*)
Što te nosi sim Obrene!
To poguba čeka te . . .

Na tom mjestu ljubav vene . . .
Odmah, odmah dieli se!
Nebo neće, zviezde priete;
U ponor se nebacaj!

Obren. Nek me smrve pakla čete,
Polag tebe grob je raj!
(*ogrli ju.*)

Velimir. (*Sav razjaren*)
Gdje je tane, da ga smrvi!

Vukosav. Ima osvete i bez krvi!

Velim. Kaži mi ju —

Vukos. U tvom stanu —

Velim. Hajdmo dakle! —

Vukos. (*Za se kao u slavodobiću*)
Dan osvanu!
(*Obadva otidu naglo*)

PRIZOR IV. Ljubica i Obren.

Ljub. Umriet za me ti bi dakle htio?

Obren. Najsretniji ja bi tada bio!

Ljub. (*uzhićena*) Tak prisegu primi srca moga!

Obren. To je preveć ah za umrloga!

Dvopjev.

Obren. Plamen srca tog čistoga
Nema, nema kraja,
Jasni žar je on od boga,
Koji uvjeke traja —
Dovjeka sam tvoj,
O životu moj!

Ljub. Više srca sred ovoga
Neima, neima vaja,
Kada tebe zovem moga,
Neću drugog raja.
Sve si grudi toj,
O Obrene moj!

Ljub. Čujum buku . . sad me ostavi!

Obren. Za čas opet dojt ću k tebi.

Ljub. Da te straže vid'le nebi!

Obren. O lukav je bog ljubavi!

Obren.) S Bogom dakle ma premila!
Ljub.) Nebeska te moć branila!

(Razidju se. Obren izidje iz vrta, a Ljubica unidje u kuću. Jedan čas ostane pozorište prazno. Zatim dodje iz kuće Vukosav s plamtećimi od zloradosti očima.)

PRIZOR V. Vukosav (*sam*).

Bit ću osvećen! Ja nedvojim više!
Velimir se nagovorit dade,
Kćer prisilit, da Obrenu piše,
Da se odreče navjek svake nade:
Da je jurve drugom srce dala,
A što njemu kaza, bi tek šala.
Tako ću ga bacit š njegvog neba;
Ta poruga ranit će ga jače,
Neg da mu u grud ubodem sve mače,
Tako tako osvetit se treba!

Nu to jošte nije sva osveta,
Mom robinjom ima postat kleta,
Popalit ću njenog otca dvore,
Proliti ću mnogu kaplju krvi —
I kad bude dole, što je gore,
I sve oganj i oružje smrvi —
Tada ću se umiriti ja!

PRIZOR VI. Prvašnji i Branko.

(Branko izvuče se polagano iz grada, još dok Vukosav nedovrši. Ogledava se obazrivo, i kada vidi, da izvan Vukosava nikoga neima na pozorištu, približi mu se sasvim pouzdano.)

Branko. Gospodine!

Vukosav. (*Trgne se i rukom za mač segne.*) Tko je?
(*Kad svoga slugu spozna, odlane mu.*)
Ti si?

Branko. Da!

Vukosav. Odkud momče?

Branko. Iz kuće Velimira.

Vukosav. Nij' moguće, —

Branko. U njoj znam sve kute.
Zlato vrata sva odpira.

Vukosav. (*Razveseljen.*) Ah u zlato sveg okovat ću te!

Branko. (*Pouzdano*) U najboljem sve je redu:
U gradu je dvaest hajduka'
Poskriveno — koji ćedu
Nasrnuti na glas zvuka,
Kojeg trubljom dat ću ja.
Zatim ćemo ubit stražu,
(Malena je kako kažu)
I zarobit starca, djevu,
Pa predat ih tvojem gnjevu —
Dopada l' se osnova?

Vukosav. Jesu l' konji pripravljeni,
Da se na njih uroblјeni
Odmah odprave u grad moj?

Branko. O ništa se ti neboj.
Sve pripravih i još prije,
Nek začuje selo buku,
Podajem ti vjernu ruku.
Sred zidah ćeš bit tvoji'!

Vukosav. Jož počekaj neko doba,
I nuzljuba mojeg kleta
Želim imat za mog roba, —
Ništ je bez tog sva osveta —
On će skoro doći amo —

Branko. Znak nam dakle podaj samo,
Navaliti kada treba;
Tvoja četa na sve vreba.

Vukosav. U skrovište tvoje odlazi,
I u miru čekaj mene.
Nek se četa pre nekrene,
Dok nepukne samokres.
Na me nitko već nepazi,
Odprta su opet sada
Meni vrata toga grada,
Prevarit se dade knez;

Nu da opet kćer mi obeća,
To nij' za me više sreća,
Vidjet moram njegvu krv.

Branko. Nek se smrvi zlobni crv!

Vukosav. Hodi dakle, vrieme leti,
Ja ću odmah doći k vam!

Branko. Hulja, tko se neosveti,
Poslovica to je nam.

(*Otide.*)

PRIZOR VII. Vukosav (*sam*).

Recitativ.

Da osvetit, osvetit se treba,
Koji ima poštenje u grudi,
Sve će smrvit, sve ih gnjev moj hudi,
Strahoviti kano grom sa neba.

Napjev.

Dodji, dodji, o sladka osveto!
Ah za tobom samo gorim ja;
Dok nesmrvim ovo gnjezdo kleto,
Moje srce imat neće pokoja.

Da iz grudi protivnika
Srce izčupa moja ruka,
Mnogo više to me nuka,
Nek sve blago svieta tog.

Već sdvojenja čujem viku,
Nad gradom se plamen vije,
Sablja sieče, krv se lije, —
To su slasti srca mog!

(*Otide.*)

PRIZOR VIII. Ljudevit (*sam*).

(Kada otide Vukosav, ostane neki čas pozorište prazno, zatim iz'de iza grma Ljudevit, vas razjaren.)

Ljudevit. Nisam zaman u tom grmu vrebo;
Ha, što morah čuti, blago nebo!

Jel' moguće sred ljudskih njedara'
Tako ljuto srce da udara?

(*Otide naglo iz vrta.*)

PRIZOR IX. Obren, zatim Ljubica i Vukosav (*na prozoru*).

Obren (*koji je došo u vrt s druge strane, nego kojom je Ljudevit izašo.*)

Recitativ.

Evo me opet posred raja moga,
Ak poslIednji možebiti krat!
O tako mi milostiva Boga,
To je gore nego smrtni sat!

Arioso.

Ne, nesretan onaj nije,
Hladna zemlja koga krije;
Tog života opačine,
Nedopiru tja u grob.

Oplakujte sudbu stvora,
Tužan gledat koji mora
Svoje sreće podrtine
Svog udesa jadni rob.

Recitativ.

Ali gdje je, za kom srce vene?
Dali jurve zaboravi mene?
Bože, bože jel' moguće, —
Zar joj smrznu srce vruće?!

(*za čas*)

Nu što čujem? Prozor se otvara . . .

(*opazi Ljubicu na prozoru*)

Ljubica je! Ona me nevara!

(*Ljubica baci pisamce kroz prozor, i povuče se naglo natrag.*)

Što to znači? Jedno pismo baci,
Pak se odjeli bez da me pogleda . .
Ah to nisu, nisu dobri znaci,
Od užasa ah srce mi preda!

(*podigne pismo, otvori ga, i kad ga pročita, trgne se kao gromom taknut, i pismo iz ruke mu padne.*)

Sve je bilo dakle samo šala,
Cilj objesti samo bijah ja?!

Vukosav (*pokaže se na jednom prozoru, i gleda zloradno Obrena gdje se muči*)

U srce mu već je striela pala,
To je sladje od rajskog razkošja!

Obren. Ah koliko ljubih ju —
A ona se ludom meni
Tek rugaše! . . . .

Vukosav. Sladosću
Vaji su mi izmjenjeni!

Obren. Pokrio me viečni mrak!
(*U sdvojenju povučè nož*)

Vukosav. Sad je vrieme, da dam znak!
(*otide s prozora*).

Arioso.

Obren. Što ću u svietu, gdje ni vjere,
Gdje se igra svetom ćuti —
O sladja je smrt sto puti';
Lud je, tko ju neizbere.
Zato dodji, dodji mila,
Nir tek djeli tvoja ruka!

(Digne nož, da se probode, ali u tom trenutku pukne u gradu samokres, trublja zaori i nastane buka. Obren se trgne, i desnicu spusti, obrativši se, odkud buka dolazi)

Kakva to je halabuka?
Ko da bjesni bojna sila!

(*iz grada se čuje zvuk sabaljah*)

Dà, dà, to je boj krvavi,
Tu se kolje, hrva, davi!
Dobro došo! Sred sabalja'
Da opadne junak valja!

(*Baci nož i povuče mač*).

Medju sablje, medju mače
Hajd u borbu sada!
Za kim nitko već neplače,
Onaj labko pada.

(Otrči podignutim mačem u grad. Buka u gradu svedj raste, kad svoj vrhunac stigne, stane se omaljivati, dok sasvim prestane, i samrtna tišina zavlada.)

PRIZOR X. Vukosav (*sam*).

(*Izide kao slavodobitnik mačem golim u ruci*).

Pobjeda! Pobjeda!
Žrtva je izvršena! —
Svi su moji robi, —
Sve ih mač moj dobi! . . .
Sladka, sladka ti si osveto!
U prahu će pleme kleto
Sad predamnom klečati!
Krv njihovu vidjh teći,
Vidit ću ih još klečeći
Suze robske roniti!
O sladka osveto!
O sladka osveto!

(*Okrene se prama otvorenim gradskim vratam*)

Ej junaci sa robovi simo!
Pa hatove odmah zajašimo;
Još daleko nam je poć,
A blizo je jurve noć!

PRIZOR XI. Prvašnji. Velimir. Ljubica. Obren (*razoružan i u desnicu ranjen*). Branko. Hajduci (*posliednji vodeći urobljenike*) — (*počme se mračiti*).

Hajduci. Evo tu su gospodaru,
Reć', što da se š njimi zbije?

Da poginu u požaru,
Il da im se krv prolije?
Biti, plienit, barat, klat
To je dobar naš zanat!

(povuku noževe, i hoće da nasrnu na zarobljene, koji miruo stoje prezirajući ih. Ljubica s razriešenom kosom).

Vukosav. Stante, nisu to nišani
Za junačke nože vaše,
Za drugo su izabrani,
Za njih krvnik sablju paše!

Hajduci. Pravo veliš, — evala!
Š njim' na kolo, vješala!

(mesnu nože u korice i povuče se natrag).

Vukosav. *(Stupi pred zarobljene ponosito, i prezirnim posmjehom.)*

Što mučite? Zaniemi l' vas stra'?

Velim. Ne zlotvore — tvoja nevjera!

Ljubica. Pak si htio, tom da ruku dam?

Velimir. Što učinib, gorko se kajam!

Ljubica. Ti prisili mene, Obrenu
Da napišem onaj lažljiv list.

Obren. Govoriš li, dušo, istinu?

Ljubica. Plamen k tebi moj bi uvjek čist!

Velimir. Zasliepi me kleti zlotvor taj!
(Pokaže na Vukvsava)

Vukosav. *(Sav razjaren Velimiru)*
Jezik ću ti dat izčupat znaj!

Peteropjev i zbor.

Velimir. Ako u nebu stanuje
Bog, koji pravdu ljubi,
Koj prot njejzi vojuje,
Zašt' ga nepogubi?
A većega nij' zlotvora
Na tom svietu neg je taj!
(Pokaže na Vukosava.)

Obren. A od zlobna udesa
Mnogo ja prepati';
Nu ipak vas, nebesa,
Stroga neću zvati:
Za noćjom se vraća zora,
Natragdobih opet raj!

Ljubica. Kad uvjerih Obrena,
Da ja nisam kriva,
Nek slobodno studena
Zemlja me pokriva.
Premda stojim vrh ponora,
Ja nećutim ipak vaj!

Vukosav. Sladka ti je osveta,
To ja ćutim sada,
Bila sveta, prokleta
Ta tek samnom vlada:
Uništit vas gojev moj mora,
Razljućen je strašan zmaj!

Branko. Kad se knezi ražaju,
To su dani liepi!
Tad se samo pitaju
Zlatom gladni žepi.
O, da takvih od prizora'
Nebi bio samo kraj!

Zbor. Kakva radost gledati
U sdvojenju ljude,
Sve pod vatru stavljati
I mačeve hude!
Neka živi našeg zbora
Taj veseli običaj!

(*Medjutim je već noć naslala*)

Recitativ.

Vukosav. (*Hajdukom*)
U grad bacte vjence sad od smole,
A zatim se na put spremite!

Zbor. Vatra, vatra! s zidinami dole!
Napried bračo! palte! rušite!

(*Nasrnu u grad, a malo zatim vatra bukne izpod krova*)

Vukosav. (*prama Ljubici rugajući se.*)
Gledaj dušo, kako se to svieti,
Pir svatbeni tako slavim ja!

Ljubica. Spred očijuh okrutniče kleti!
Stić će i tebe ruka božija!

Velimir. Nemate li strielah o nebesa?

Obren. O da mogu ganut desnicom!

Vukosav. (*oholo*)
Starče, više neima čudesa',
Onaj gore postà jurve trom!

Zbor. (*Dodju iz grada.*)
Plamen bukti, bolje mjesečine
Na put nije od potriebe nam!

Vukosav. Za ovolike slasti i miline,
Neznam kako da zahvalim vam.

Vukosav. Napried dakle smiela četo!
Sharano je gnjezdo kleto,
Posla više ovdje nij.

Branko. Pospješimo stope naše,
Naknada nam jurve maše,
Viek nam nasta zlaćeni!

Velimir. Ostaj s Bogom mili stane,
Od rastanka ljute rane,
Više od robstva peku me!

Ljubica. Razdielit me možeš silo,
Od sveg, što je meni milo;
Nu to srce snizit — ne!

Obren. Tvoje ustne zaman kliče,
Ipak tebi, okrutniče,
Nezavidi sužanj tvoj!

Zbor. Napried, napried momci smieli,
Otarimo bojni znoj!

(Uzmu roblje u sriedinu i svi nasrnu u divjoj razuzdanosti kličeći prama vratama, kad — najedanput sa svih stranah ukaže se množtvo oboružanih seljanah, koji na odlazeće puške nanišaniše. Na taj nenadani sastanak trgnu se svi kolici, uzstupe i zapanje se. Njeki od seljanah nose takodjer užgane baklje.)

PRIZOR XII. *Prvašnji, Ljudevit i oboružuni seljani.*

Ljudevit. (*koji se kao vodja oboružanih seljanah stavi s jednom hrpom oboružanoga ljudstva na cesti vrhu vrta*)
Stanse hulje! sa oružjem dole!
Sa svuda ste već obkoljeni!

Vukosav. **Ha, kakve su rieči to ohole?**

(*Baci pogled na okolo, a kad vidi sa svih stranah oružje sjati, vas skrušen zavapi*)

Vajme, svi smo, svi izgubljeni!
(*za čas oporavi se opet*)
Nu i ona sa mnom bar nek pade!

(*povuče nož, priskoči k Ljubici i hoće da ju probode — ali u isti trenutak izpruži pušku Ljudevit, i Vukosav sruši se smrtno ranjen*)

Do—bro zgo—di! ha—pa—kle—ni ja—de!
(*umre*)

(Kad to vide njegovi momci, stanu ustupljati, a oboružani seljani navale na nje. Nastane borba — njekoliko pušakah pukne. Seljani nadvladaju — a kad se opet sve umiri, oslobodjeni i njihovi oslobodnici klaknu Bogu hvaleći na pobjedi.)

Zbor. **Slava tebi na nebesi',**
Ljubav koj svedj branio jesi.
Tvoja učini milost sada,
Ljubav zlobu **da nadvlada.**

(*Zastor pade.*)

